

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 583/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej obchodnou spoločnosťou Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., vedené pod spisovými značkami: Rvp 8307/2014, Rvp 9054/2014, Rvp 9055/2014, Rvp 9056/2014, Rvp 9057/2014, Rvp 9058/2014, Rvp 9059/2014, Rvp 9060/2014, Rvp 9061/2014, Rvp 9062/2014, Rvp 9063/2014 a Rvp 9064/2014 vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 8 Co 176/2013 z 26. marca 2014 (Rvp 8307/2014), sp. zn. 6 Co 483/2013 z 30. apríla 2014 (Rvp 9054/2014), sp. zn. 6 Co 485/2013 z 29. apríla 2014 (Rvp 9055/2014), sp. zn. 6 Co 459/2013 z 29. apríla 2014 (Rvp 9056/2014), sp. zn. 6 Co 419/2013 z 29. apríla 2014 (Rvp 9057/2014), sp. zn. 6 Co 465/2013 z 29. apríla 2014 (Rvp 9058/2014), sp. zn. 17 Co 441/2013 zo 6. mája 2014 (Rvp 9059/2014), sp. zn. 19 Co 366/2013 z 15. mája 2014 (Rvp 9060/2014), sp. zn. 19 Co 420/2013 z 15. mája 2014 (Rvp 9061/2014), sp. zn. 19 Co 418/2013 (Rvp 9062/2014), sp. zn. 6 Co 375/2013

z 29. apríla 2014 (Rvp 9063/2014) a sp. zn. 19 Co 416/2013 z 15. mája 2014 (Rvp 9064/2014) a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., vedené pod spisovými značkami: Rvp 8307/2014, Rvp 9054/2014, Rvp 9055/2014, Rvp 9056/2014, Rvp 9057/2014, Rvp 9058/2014, Rvp 9059/2014, Rvp 9060/2014, Rvp 9061/2014, Rvp 9062/2014, Rvp 9063/2014 a Rvp 9064/2014 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 8307/2014.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 11. júla 2014 a 27. júla 2014 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vedené pod spisovými značkami: Rvp 8307/2014, Rvp 9054/2014, Rvp 9055/2014, Rvp 9056/2014, Rvp 9057/2014, Rvp 9058/2014, Rvp 9059/2014, Rvp 9060/2014, Rvp 9061/2014, Rvp 9062/2014, Rvp 9063/2014 a Rvp 9064/2014, ktorými namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uzneseniami Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) označenými v záhlaví tohto rozhodnutia (ďalej len „napadnuté uznesenia“).

Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupuje v postavení žalobkyne v konaniach vedených Okresným súdom Trenčín a Okresným súdom Bánovce nad Bebravou (ďalej len „okresné súdy“), predmetom ktorých je rozhodovanie o náhrade majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, ktorá mala byť spôsobená nezákonnými rozhodnutiami, resp. nesprávnym úradným postupom okresných súdov, ktoré sú zároveň súdmi, ktoré mali sťažovateľke žalovanú škodu a nemajetkovú ujmu spôsobiť. Vzhľadom na to sťažovateľka očakávala, že v konaniach o jej žalobách dôjde k vylúčeniu okresných súdov a spory budú prikázané iným vecne príslušným súdom v obvode krajského súdu.

Na základe skutočností uvedených sťažovateľkou v žalobných návrhoch okresné súdy svojimi uzneseniami špecifikovanými v sťažnostiach (ďalej len „uznesenia okresných súdov“) zaviazali sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za vznesené námietky zaujatosti. Na základe odvolaní podaných sťažovateľkou, podstatou ktorých bolo jej tvrdenie, že námietky zaujatosti nepodala, krajský súd napadnutými uzneseniami potvrdil prvostupňové rozhodnutia ako vecne správne.

Sťažovateľka tvrdí, že napadnutými uzneseniami krajský súd porušil ňou označené práva, keďže

- „a) rozhodol nad rámec zverenej právomoci;*
- b) rozhodol bez návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný;*
- c) svoje rozhodnutie oprel o neexistujúce právne skutočnosti;*
- d) svoje rozhodnutie formuloval na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a s použitím chybných aplikácií a interpretácie práva...*
- e) svojím rozhodnutím porušil bez uvedenia dôvodov ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR“.*

Podľa sťažovateľky krajský súd napadnuté uznesenia založil na nesprávnom právnom posúdení návrhov podaných sťažovateľkou ako námietok zaujatosti, hoci tieto podania neboli dostatočne určité a nespĺňali náležitosti námietky zaujatosti upravené v § 15a

Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Napriek uvedenému okresné súdy aj krajský súd prejavy vôle sťažovateľky obsiahnuté v podaných žalobách vyhodnotili ako námietky zaujatosti. Sťažovateľka v sťažnostiach tiež poukazuje na rozhodnutia iných všeobecných súdov, ktoré v skutkovo a právne porovnateľných veciach rozhodli o zrušení uznesenia súdu prvého stupňa.

V nadväznosti na uvedené sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd o jej sťažnostiach rozhodol nálezmi, v ktorých vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutými uzneseniami, zruší napadnuté uznesenia krajského súdu, veci vráti na ďalšie konanie a prizná jej finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc,

návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutými uzneseniami.

II.1 K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod spisovými značkami: Rvp 8307/2014, Rvp 9054/2014, Rvp 9055/2014, Rvp 9056/2014, Rvp 9057/2014, Rvp 9058/2014, Rvp 9059/2014, Rvp 9060/2014, Rvp 9061/2014, Rvp 9062/2014, Rvp 9063/2014 a Rvp 9064/2014 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky a krajského súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd, uplatniac citované právne normy, tak, ako to je uvedené v bode I výroku tohto uznesenia.

II.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutými uzneseniami krajského súdu

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

V súvislosti s predbežným prerokovaním sťažností sťažovateľky ústavný súd poukazuje tiež na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné,

a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Sťažovateľka zastáva názor, že krajský súd napadnutými uzneseniami, ktorými potvrdil uznesenia okresných súdov o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok za podané námietky zaujatosti, *porušil ňou označené základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, keďže z jej písomných podaní predložených v konaniach pred okresnými súdmi, ako aj z odvolaní proti prvostupňovým rozhodnutiam vyplýva, že v žiadnom z dotknutých konaní námietku zaujatosti nevzniesla.*

Okresné súdy svojimi rozhodnutiami uložili sťažovateľke zaplatiť súdny poplatok za námietku zaujatosti v sume 66 € podľa položky č. 17 písm. a) „*sadzobníka súdnych poplatkov zákona, tvoriaceho prílohu zákona č. 71/1992 Zb.*“. Proti týmto uzneseniam podala sťažovateľka odvolania, v ktorých poukázala na to, že námietky zaujatosti nepodala, pričom v nich okrem iného uviedla: „... *v úvode svojej žaloby uviedol skutočnosti preukazujúce fakt, že inak vecne a miestne príslušný okresný súd nemôže vo veci konať, pretože jeho sudcovia sú z prejednávania veci vylúčení, keďže majú pomer k veci a k účastníkom konania a sú teda vo veci zaujatí (§ 14 OSP).*“ Na základe uvedeného sa sťažovateľka svojimi odvolaniami domáhala zrušenia odvolaniami napadnutých uznesení okresného súdu v celom rozsahu.

Sťažovateľka svoje sťažnosti založila v podstatnom najmä na skutočnosti, že okresné sudy nesprávne posúdili jej žalobné návrhy, ktorých súčasťou boli aj upovedomenia o skutočnostiach týkajúcich sa okresných súdov, ktoré majú v jej právnych veciach rozhodovať a súčasne sú orgánom, ktorý svojím nesprávnym úradným postupom spôsobil (mal spôsobiť) sťažovateľke škodu, pričom jej upovedomenia nemožno posudzovať ako námietky zaujatosti pre nesplnenie náležitostí vyplývajúcich z § 15a OSP.

Podľa § 14 ods. 1 OSP sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 15 OSP ak sa sudca dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, oznámi to neodkladne predsedovi súdu...

Podľa § 15a ods. 1 OSP účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutých uznesení krajského súdu konštatuje, že sú zrozumiteľné a z ústavného hľadiska akceptovateľné, krajský súd v napadnutých uzneseniach totiž primerane reagoval na námietky sťažovateľky uvedené v odvolaniach proti uzneseniam okresných súdov. Okresné sudy určili výšku súdneho poplatku podľa položky č. 17a „*sadzobníka súdnych poplatkov*“ a tiež veci sťažovateľky podľa názoru krajského súdu správne právne posúdili podľa príslušných ustanovení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). Okresné sudy a krajský súd tvrdenia uvádzané sťažovateľkou v odôvodneniach svojich rozhodnutí vyhodnotili tak, že v okolnostiach posudzovaných vecí išlo o námietku zaujatosti, pričom tento postup ústavný súd považuje za zákonný a ústavne konformný, pretože miera interpretácie a aplikácie do úvahy prichádzajúcich ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nevybočuje z limitov základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces

podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Skutočnosť, že všeobecné sudy neakceptovali sťažovateľkinu interpretáciu dotknutých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ešte sama osebe nezakladá porušenie sťažovateľkou označených práv. Z pohľadu ústavného súdu je podstatné to, či okresné sudy a krajský súd ústavne súladným spôsobom interpretovali a aplikovali na vec vzťahujúce sa ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a zákona o súdnych poplatkoch.

Takisto nie je žiadny dôvod na prehodnocovanie námietok sťažovateľky, ktoré súvisia s tým, že podľa jej tvrdenia nemal byť vyrubený súdny poplatok za námietku zaujatosti v napadnutých konaniach, keďže vecné oslobodenie občianskeho súdneho konania od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch sa podľa názoru ústavného súdu nevzťahuje na jej zákonnú povinnosť zaplatiť súdny poplatok za vznesenú námietku zaujatosti (m. m. II. 124/2011), na čo poukazoval aj krajský súd v odôvodneniach svojich napadnutých uznesení.

Sťažovateľka v sťažnostiach tiež namietala rozdielny prístup krajského súdu k rozhodovaniu obdobných vecí. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj právny názor, podľa ktorého právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).

Z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) *Beian v. Rumunsko* (č. 1) zo 6. 12. 2007 vyplýva, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva). K rozdielnej judikatúre prirodzene dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité, aby najvyššia súdna inštalácia pôsobila ako

regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach.

Ústavný súd vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľky považuje za potrebné zopakovať svoj ustálený právny názor, podľa ktorého mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), resp. jeho plénu a kolégiám, keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05). Práve plénum a kolégiá najvyššieho súdu sú oprávnené odstraňovať nejednotnosť výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov tak, aby sa chránili okrem iného aj legitímne očakávania účastníkov súdnych konaní. Ústavný súd však vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Keďže ale ústavný súd v prípade napadnutých uznesení prejav svojvôle, resp. zjavnej neodôvodnenosti nezistil, nepovažoval v danom prípade argumentáciu sťažovateľky za spôsobilú na to, aby len na jej základe bolo možné toto rozhodnutie hodnotiť ako ústavne neakceptovateľné a neudržateľné.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že napadnuté uznesenia krajského súdu ako odvolacieho súdu sú ústavne akceptovateľné a ich odôvodnenie je dostatočné, nevybočujúce z limitov čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. To, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, neznamená, že došlo aj k porušeniu jej označených práv podľa ústavy a dohovoru. Z rovnakých dôvodov nemohlo podľa názoru ústavného súdu dôjsť napadnutými uzneseniami krajského súdu ani k porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ani práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosti sťažovateľky podľa § 25 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené (obdobne napr. I. ÚS 446/2013).

Vzhľadom na odmietnutie sťažností ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v sťažnostiach (napr. návrhmi na odklad vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí).

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2015